

viharos erő kifejezésére nem alkalmas. De színében, csengésében s a beszédmódban, ahogyan ezt a csevegésre és őszinte érzés tolmácsolására oly felettébb alkalmas kis hangot gazdája használta: volt valami csudálatosan érdeket keltő, megkapó, lebilincselő, szívreható. Halmy nál gyorsabban senki sem tudta pergetni a szót, de viszont nála jobban élezni sem. Tökéletes tisztasággal beszélt s így a rá mindig feszült figyelemmel hallgató nézőtér utolsó zugában is meg lehetett érteni minden szavát. Öröm és fájdalom, ellenszenv és ragaszkodás, ridegység és mély érzés, cinizmus és kedélyesség, korlátoltság és szellemesség egyaránt nagyszerű tolmácsra akadt ebben a párját ritkító s mind máig túl nem szárnyalt beszédművészen, a kifejező képesség e kitűnő színpadi képviselőjében.

A tíz esztendő alatt, míg a Nemzeti Színház tagja volt, mintegy 160 szerepet játszott. A magyar klasszikusok közül egy-izben — mikor a Nemzeti Színház néhány tagja lerándult színházi ünnepre Kecskemétre — Katona »Bánk bán«-jában Biberachot, a »lézengő ritker«-t adta. Kisfaludy Károly »Kérők«-jében a külföldieskedő mágna, Székházyt, a »Három egyszerre« c. egyfelvonásosban Ormi Sándort játszta. Szigligeti sok jeles alakításra adott neki alkalmat, a legkülönbet talán »Liliomfi« címszerepében, melyben a szeretetreméltó könnyűvérűség megtestesülése volt. De kedvesen léha Rejteije a »Fenn az ernyő«-ben szintén kitűnő szerepe volt, valamint kalandor Bábel lovagja a »Rózsa« c. történeti vígjátékban. A »Csikós«-ban a mulató úrfi, Asztolfot, a »Szökött katoná«-ban a léha Lajost, a »Nőuralom«-ban a jó pajtás Kondorit, a »Mamá«-ban a szerelmes fiatal ügyvédet, Ormi Bélát játszotta. Egyizben, Nemzeti Színházbeli tagsága elején, 1873-ban, Tamásy hirtelen rosszullete folytán beugrott a »Csikós«-ban, a kerek erdőt járó Andris bojtár énekes szerepébe. De volt szerepe Szigligetinek »A világ ura« c. történeti szomorújátékában is, a szapora beszédű Vitulius patriciusé. Csiky Gergely, aki szerette a szerepeket a színészekre szabni, néhány érdekes feladatot nyújtott Halmy-nak. Legnagyobb sikert aratott a »Proletárok« silány, cinikus Zátonyi Bencéjével,

mely alakot Halmy reálisan költői felfogású játéka a valószínűség és élethűség eleven színeivel vonta be. A »Stomfay család«-ban a kis Lipóczy Barnabás bánatosan tréfás és lemondásban is vágyakodó hangja a leánykérési jelenetben a művésznek a szív mélyéből fakadó szívárványos humoráról tett felejthetetlen bizonyosságot. Az »Ellenállhatatlan« c. spanyol tárgyú vígjátékban a címszereplő, elbizakodott Rodrigo lovag alakját találó színekkel díszítette.

Régebbi és újabb magyar szerzők darabjaiban kapott szerepei közül főlemlíthetők meg: Balogh István »Mátyás diák«-jában a címszerep, Csathó Pál »Fiatal házasok« c. vígjátékában a szeles Lengey, Dobsa eleven menetű kis darabjában, az »Egy nő, kinek elve vannak« címűben az ifjú orvos Márnai, Degré »Rendkívüli előadás« c. egyfelvonásosában Regényesi, a szökött színész, Tóth Kálmán »Nők az alkotmányban« c. vígjátékában Szlankaményi báró, Berczik Árpád »Közügyek«-jében a képzelődő Gócsi Muki, a »Házassítók«-ban pedig a parlagi Mácsik Náci, Bercsényi Béla »Váltó«-jában a váltóhamisításba keveredett, de alapjában jó érzésű Keve Gusztáv, ifj. Ábrányi Kornél »Marianne«-jában a főszereplőnek, Omode Adorján grófnak ábrázolásával igen nagy sikert aratott, e durva lelkű férfi alakját a magatartás és hang előkelőségével, erőszakosságát imponáló eréllyel elfogadhatóvá, sőt érdekessé tudta tenni.

Volt néhány kitűnő shakespeare-i és molière-i szerepe is Halmy-nak. Amazok közül Mercutioja érdemelt elismerést, »Romeo és Juliá«-ban, a kedélyeskedésnek és szellemességnek, majd a haldoklás híres jelenetében a tréfálkozó cinizmusnak hangját nagyszerűen eltalálván. De végtelenül kedves volt, mint vígan fecsegő Gratiano, a »Velencei kalmár«-ban s kitűnő felfogással, kacagtató groteszséggel ábrázolta Keszeg Andor úrfi a »Vízkereszt«-ben. Molière figurái közül a »Nők iskolája«-beli szerelmes Horace, a mulatságosan szelburdi »Lélie«, a »Kénytelen házasság«-beli udvariaskodó spadassin: Alcidas, s a »Misanthro«-beli szenvedő hiú poéta Oronte, voltak az ő kipróbált művészetére bízva. Egyéb külföldi remekírók darabjai közül Calderon-nak »Az élet álom« című darabjában Clarint — még egészen fiatal